

Avdelning
Juridiska avdelningen
Handläggare
Jennie Åkesson Holst
08-563 087 38
jennie.akesson.holst@uka.se

Datum
2017-06-27

Reg.nr
31-535-15

Kungl. Konsthögskolan
Styrelsen
Box 163 15
103 26 Stockholm

Anmälan mot Kungl. Konsthögskolan

Beslutet i korthet: I en anonym anmälan mot Kungl. Konsthögskolan (KKH), som anges vara från ”stora delar av KKH:s personal”, hävdas oegentligheter som ska ha inträffat under den tidigare rektorn Marta Kuzmas ledning. Med anledning av anmälan anmodade Universitetskanslersämbetet (UKÄ) KKH:s styrelse att svara på ett antal frågor som avser högskolans hantering av ett stipendieärende, tillämpning av språklagen, nedläggning av en kurs, tillämpning av regler vid val av lärarrepresentant till styrelsen samt hantering av flera anställningsärenden.

I KKH:s remissvar ifrågasatte styrelsen att remissen ställts till styrelsen och inte till rektor. I samband med detta skickade också rektor Marta Kuzma en skrivelse till UKÄ av vilken det framgår att rektor varit delaktig i utformningen av svaret till UKÄ. KKH:s styrelse uppgav i ett kompletterande remissvar att rektor inte varit direkt delaktig i utarbetandet av remissvaret, men att rektor var närvarande i rummet när styrelsen beslutade om remissvaret. UKÄ är utifrån förvaltningslagens jävsregler kritisk till styrelsens handläggning av ärendet.

UKÄ riktar även kritik mot KKH:s styrelse för ett felaktigt påstående om att ett förslag om stipendiat ändrades efter kontakter med samtliga lärare inom arkitektur. Ämbetet riktar också kritik mot KKH beträffande högskolans handläggning av stipendieärendet, då denna inte följt högskolans praxis att stipendiat ska utses av samtliga lärare inom arkitektur.

UKÄ kritiserar också KKH för att högskolans webbadress, i strid med språklagen, under en längre tid ledde till en engelskspråkig webbplats och att högskolan inte tillämpat sina beslutade föreskrifter om val av lärarrepresentant till styrelsen fullt ut. Därtill riktar UKÄ kritik mot KKH för att högskolan i strid mot 6 § anställningsförordningen inte lyst ut en anställning.

Anmälan

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) har erhållit en anmälan mot Kungl. Konsthögskolan (KKH). I skrivelsen anges att den är från ”stora delar av KKH:s personal”, men inga namn anges. Enligt skrivelsen har anmälan även skickats till Regeringskansliet och Riksrevisionen. I anmälan anges bl.a. följande.

KKH har sedan den 1 juli 2014 en ny ledning med Marta Kuzma som rektor. Sedan dess har högskolan haft en styrning som står i strid med svensk myndighets uppdrag och brister i högskoleförvaltning. De brister som framgår av rapporten Exhibit/Inhibit -

Gjennomgang av OCA, Office for Contemporary Art Norway, vilken utreder verksamheten Office for Contemporary Art Norway efter drygt sex år med Marta Kuzma som director, känns igen.

KKH har präglats av toppstyrning. Det har förelegat en mycket ineffektiv detaljstyrning av verksamheten där medarbetare inte ges förtroende att utöva sin profession eller uttrycka sig fritt och där oliktankande personal och studenter straffas. KKH brister i myndighetsutövning tillika högskoleförvaltning och styrs som ett privat företag. Myndighetsbeslut manipuleras för att skydda ledningen. Såväl arbets- som studiemiljön är mycket osund. På grund av rädsla vågar inte mellanchefer agera genom att till exempel genomföra en av personalen länge efterfrågad psykosocial utredning eller informera rektor om innebörden av uppdraget som myndighetschef.

Till anmälan har bifogats följande bilagor: Exhibit/Inhibit - Gjennomgang av OCA, Office for Contemporary Art Norway av Telemarksforskning, Sigrid Røyseng och Åsne Dahl Haugsevje (2013), Sammanställning av enkätundersökning om arbetsmiljö, Kungl. Konsthögskolan i december 2015, Erfarenheter från KKH:s verksamhet sedan 1 juli 2014, fackets kommentarer på organisationsplanen, lärarkollegiets kommentarer på organisationsplanen, förvaltningens kommentarer på organisationsplanen, professorsgruppens kommentarer på organisationsplanen, utkast till Tore Nilssons reservation till beslut om antagen organisationsplan, Saco-S:s och OFR/S:s begäran om central förhandling daterad den 14 september 2015, mejl från Ulrika Ledmyr, Mall för riskbedömning, Risk och konsekvensanalys – omorganisation KKH 2015, protokoll från möte i arbetsmiljönämnden den 26 november 2015, minnesanteckningar från Mejans möte om utdelning KKH:s stipendium den 12 maj 2015, minnesanteckningar från Mejans möte om Grundströms stipendium den 20 maj 2015, beslutsunderlag avseende utdelning av KKH:s stipendium daterat den 12 maj 2015, beslutsunderlag avseende utdelning av Grundströms stipendium daterat den 21 maj 2015, beslut avseende KKH:s stipendium daterat den 26 maj 2015, beslut avseende Grundströms stipendium daterat den 1 juni 2015, Kungl. Konsthögskolans språkpolicy beslutad den 11 juni 2007, gruppmejl till samtliga professorer, minnesanteckningar från Professors' meeting den 18 maj 2015, gruppmejl till samtliga på KKH, av student diarieförd brevkorrespondens mellan ledning och studenter gällande kursen Konst & Arkitektur, Veronika Borgs brev till KKH:s styrelse daterat den 21 april 2015 och minnesanteckningar från förvaltningsmöte den 14 oktober 2015.

I bilagan Erfarenheter från KKH:s verksamhet sedan 1 juli 2014 anges bl.a. följande. Rektor straffar studenter som uttalat sig kritiskt. Våren 2015 genomfördes enligt praxis utseende av stipendiater bland Arkitekturavdelningens studenter. Professorer och lektorer utsåg vid ett möte de stipendiater som de ville rekommendera. Rektor satte dock stopp för processen när hon insåg att utvald student var samma student som riktat offentlig kritik mot rektor både internt och i media under våren 2015.

Processen gjordes om efter instruktion från rektor. En tillfälligt anställd lärarvikarie, Corey McCorkle, och en av KKH:s professorer, Peter Lang, fick i uppdrag att utse en stipendiat istället för den som rektor vägrade utse med den officiella motiveringen att det tidigare urvalet inte skett på demokratisk grund med alla lärare närvarande. Detta trots att övriga lärare vid Arkitekturavdelningen välkomnade Corey McCorkle att delta vid ett nytt möte där hans röst skulle utgöra en av sex röster. Peter Lang hade varit närvarande vid de tidigare möten som utsett stipendiater. Varken Peter Lang eller Corey McCorkle talar eller skriver svenska, men fick ta ställning till ansökningar skrivna på svenska utan att dessa översattes. Dessa två utsåg en annan stipendiat.

Av rektor undertecknade myndighetsbeslut kastades och ersattes med ett nytt beslut för att dölja den inkonsekventa hanteringen och det faktum att tidigare undertecknat beslut rörande andra stipendium på Arkitekturavdelningen fattats på exakt samma grunder och med samma bedömningsgrupp som rektor underkänt för detta stipendium.

Rektor kommunicerar uteslutande på engelska och visar inga ambitioner på att lära sig svenska. KKH:s språkpolicy säger att det officiella språket vid KKH är svenska, att möten ska hållas på svenska och att icke svenskspråkiga ledamöter ska ges stöd genom t.ex. tolk. Protokoll ska skrivas på svenska och översättas till engelska vid behov. Viktiga utskick till alla på skolan ska skrivas på svenska och sammanfattas på engelska. Inget av detta har gällt vid KKH. Protokollskrivning upphörde i princip, det skrevs mestadels kortfattade minnesanteckningar på engelska om alls några. Möten var till 99 procent på engelska och tolk och översättning till svenska saknades.

Rektor bestämmer sammansättningen i antagningsgrupper och sitter själv med och bestämmer vilka studenter som ska antas. Personer med stark informell maktposition utövar offentlig mobbing mot kritiska kollegor. Rektor har underlåtit att motverka denna negativa särbehandling, trots att hon har tagit del av mobbande mejl. Flera långtidssjukskrivningar har skett och pågår fortfarande till följd av konflikter med rektor. Personal har sagts upp och valt att lämna KKH.

Rektor har startat en föreläsningsserie till vilken rektor till största delen bjuder in konstnärer att föreläsa. Till detta avsätts stora summor pengar i budgeten. Detta trots att ingen kan göra gällande att föreläsningarna är mer forskning än annan personals gästföreläsare. Vidare kan rektors utgifter för representation ifrågasättas och skolan lever med pressad ekonomi.

Rektor har med kort varsel lagt ner kursen Konst & Arkitektur utan att utvärdera den eller konsultera medarbetare. Besluten var helt oförankrade i verksamheten och rektor nonchalerade konsekvent de drabbade studenternas önskan om möte.

Fyllnadsval av nuvarande professorsrepresentant till styrelsen skedde i augusti 2015. Ledningen tillsammans med ett fåtal dominerande professorer föreslog en kandidat. Framtagandet av kandidat skedde snabbt och informellt under semestertider via

mejlkommunikation inom enbart professorskåren. Enligt praxis ska dock val föregås av valberedningens arbete och demokratisk omröstning inom hela lärarkåren.

Peter Osborne och Catherine Malabou, som är rektors vänner, anställdes som professorer av rektor själv utan att ha bedömts av intern läraryrådgivningsnämnd eller externa sakkunniga. Rektor tillsatte också en profileringschef med projektanställning utan att konsultera eller förankra beslutet bland befintliga medarbetare. Profileringschefen är vän med rektor och hennes man. Det besked som gavs var att en utlysning av tjänsten skulle göras internt för att inte få in andra ansökningar än den från honom, men facket centralt krävde att utlysning måste göras externt.

Remiss till KKH

Med anledning av att anmälan aktualiserat frågor om rektors agerande har UKÄ remitterat ärendet till styrelsen för KKH och anmodat högskolan att yttra sig över följande.

1. Under rubriken Rättsosäkerhet i bilaga 3 till anmälan hävdas att rektor straffar studenter som uttalar sig kritiskt. Det fall som återges avser ett stipendium. Rektor ska inte ha godtagit ett förslag från den grupp inom högskolan som föreslår stipendiater. Enligt anmälan berodde det på att studenten riktat kritik mot rektor både internt och i media våren 2015. Av till anmälan bifogade handlingar (bilagorna 8 d och 8 f) framgår att det den 21 maj 2015 togs fram ett förslag till rektorsbeslut att Veronika Borg skulle tilldelas Grundströms stipendium, men att rektors beslut den 1 juni 2015 innebar att en annan student tilldelades stipendiet.

Av minnesanteckningar från ett möte den 20 maj 2015 (bilaga 8 b till anmälan) framgår att en bedömningsgrupp bestående av fyra personer enats om att rekommendera Veronika Borg till Grundströms stipendium, dock under förutsättning av godkännande från en person som inte kunde närvara vid mötet. I ett tillägg till anteckningarna den 22 maj 2015 anges att personen godkänt rekommendationen. Denna information anges även på det utkast till rektorsbeslut daterat den 21 maj 2015 som nämnts ovan. Av rektors beslut den 1 juni 2015 framgår att beslutet fattats efter förslag från en annan bedömningsgrupp än den som lämnat förslaget att Veronika Borg skulle få stipendiet. Den bedömningsgruppen har enligt beslutet gjort urvalet bland ”sina aktuellt inskrivna studenter som ansökt”. Denna förutsättning angavs inte i förslaget från den första bedömningsgruppen.

UKÄ anmodar styrelsen att utreda och kommentera påståendet i anmälan att rektors ställningstagande i ärendet påverkats av osakliga omständigheter.

Redogör för interna regler och/eller praxis som styr handläggningen av stipendier och kommentera om dessa har följts i ärendet. Kommentera varför en ny bedömningsgrupp tillsattes inför beslutet den 1 juni 2015 och varför den kom att till stor del bestå av andra personer än den första bedömningsgruppen. Kommentera också varför förutsättningarna för urvalet ändrades mellan den första bedömningsgruppens förslag och den andra bedömningsgruppens förslag.

Var vänlig bifoga de dokument som kan behövas för bedömningen utöver de som bifogats anmälan.

2. I anmälan framförs synpunkter på användningen av engelska inom högskolan. UKÄ har noterat att webbadressen www.kkh.se leder till en engelskspråkig webbplats med möjlighet att via en länk komma till en svenskspråkig version av webbplatsen. I 4 § språklagen (2009:600) anges att svenska är huvudspråk i Sverige och i 6 § samma lag anges att det allmänna har ett särskilt ansvar för att svenskan används och utvecklas. UKÄ vill därför ha styrelsens kommentar till om det är förenligt med språklagen att högskolans webbadress leder till en engelskspråkig webbplats och inte direkt till den svenskspråkiga versionen.
3. I anmälan anges att kursen Konst & Arkitektur lagts ned med kort varsel, att beslutet var oförankrat i verksamheten och att studenterna nekades ett möte med rektor angående händelsen och deras framtida undervisning.

I 2 kap 7 § högskolelagen anges att studenterna har rätt att vara representerade när beslut fattas eller beredning sker som har betydelse för utbildningen eller studenternas situation. I 2 kap. 14 § högskoleförordningen (1993:100) anges bl.a. följande. Om beslut ska fattas eller beredning ska genomföras av en enda person, ska information lämnas till och samråd ske med en studentrepresentant i god tid före beslutet eller slutförandet av beredningen. Om beslut ska fattas av en grupp av personer enligt 2 kap. 6 § andra stycket högskolelagen, har studenterna rätt att vara representerade med minst tre ledamöter.

Redogör för hur dessa regler om studentinflytande har tillämpats när den aktuella kursen lades ned. Var vänlig bifoga de dokument som utgör underlag för redogörelsen.

Redogör också för konsekvenserna av nedläggningen av kursen för studenterna. Har studenter som påbörjat kursen kunnat slutföra den?

4. I anmälan anges bl.a. följande. Fyllnadsval av ny professorsrepresentant till styrelsen skedde i augusti 2015 på odemokratisk grund. Ledningen tillsammans med ett fåtal dominerande professorer föreslog en kandidat och motarbetade ett demokratiskt förfarande med valberedning och val enligt praxis. Framtagandet av kandidaten skedde snabbt och informellt under semestertider via mailkommunikation enbart inom professorskåren. Enligt praxis ska val föregås av valberedningens arbete och demokratisk omröstning inom hela lärarkåren.

Enligt 2 kap. 4 § högskolelagen har lärare och studenter vid högskolan rätt att vara representerade i styrelsen. Bestämmelser om vem som utser sådana representanter finns i förordning. I 2 kap. 7a § högskoleförordningen anges att lärarnas representanter ska utses genom val inom högskolan. Högskolan får meddela närmare föreskrifter om valförfarandet.

Var vänlig bifoga högskolans föreskrifter om valförfarandet. Redogör för hur representanten till styrelsen har utsetts och kommentera hur högskoleförordningens och högskolans regler om val har följts.

5. I anmälan hävdas följande. Peter Osborne och Catherine Malabou, som är rektors vänner, har anställts av rektor själv som professorer för en sjuårsperiod utan att de har bedömts av någon intern lärarförslagsnämnd eller externa sakkunniga.

Vilken anställningsform har dessa två personer på KKH? Vänligen bifoga anställningsbesluten och anställningsavtalen.

Redogör för hur anställningsprocessen har gått till för dem och kommentera hur reglerna om tidsbegränsade anställningar i 4 kap. högskoleförordningen tillämpats.

Kommentera särskilt om anställningarna har utlysts i enlighet med vad som anges i 6 § anställningsförordningen (1994:373) och om det gjorts en sakkunnigbedömning enligt 4 kap. 6 § högskoleförordningen eller om en sakkunnigbedömning har gjorts enligt högskolans anställningsordning. Om någon utlysning inte har gjorts eller sakkunnigbedömning inte genomförts, redogör för skälen till det.

Mot bakgrund av vad som hävdas i anmälan: kommentera anställningsprocessen utifrån reglerna om jäv i 11 och 12 §§ i förvaltningslagen (1986:223).

Bifoga ledigkungörelser och sakkunnigutlåtanden för de aktuella anställningarna av Peter Osborne och Catherine Malabou samt KKH:s anställningsordning.

6. I anmälan hävdas följande. Rektor har tillsatt en profileringschef med projektanställning. Profileringschefen är vän med rektor och hennes man. Det besked som gavs var att en utlysning av tjänsten skulle göras internt för att inte få in andra ansökningar än den från honom, men facket centralt har krävt att utlysning måste göras externt.

Har anställningen som profileringschef utlysts i enlighet med vad som anges i 6 § anställningsförordningen? Om inte, ange skälet till det.

Mot bakgrund av vad som hävdas i anmälan: kommentera anställningsprocessen utifrån reglerna om jäv i 11 och 12 §§ i förvaltningslagen.

Bifoga ledigkungörelse, anställningsavtal och anställningsbeslut för anställningen som profileringschef.

Högskolans yttrande

KKH:s styrelse har i ett yttrande till UKÄ anfört bl.a. följande.

Stipendiet

Högskolan har följt stipendiestatuten för respektive stipendium. Därtill har fast praxis funnits för hur hanteringen ska gå till.

Grundströms stipendium härrör från Konstakademin och ska tilldelas en student inom arkitektur. Stipendiat ska utses av lärarkollegiet inom arkitektur och praxis är att stipendiet tilldelas en heltidsstuderande vid kurs inom restaureringskonst eller arkitektur. Rektor fattar sedan formellt beslut om den stipendiat som lärarkollegiet utsett. För läsåret 2014/2015 beslutade högskolans Arkitekturavdelning att, utöver tidigare praxis, tillåta alla heltidsstudenter vid högskolans Arkitekturavdelning att söka stipendiet.

Grundströms stipendium utlystes den 9 april 2015. Konstakademin meddelade den 21 april 2015 att Grundströms stipendium drogs tillbaka, men ändrade sedermera detta så att stipendiet fick utdelas av KKH för läsåret i fråga. Detta besked lämnades efter att stipendiater för övriga stipendier inom arkitektur utsetts den 12 maj 2015. Den 20 maj 2015 utsågs Veronika Borg till stipendiat avseende Grundströms stipendium.

Dåvarande personalchef fick protokollet med lärarkollegiets beslut och ifrågasatte då varför en av de undervisande lärarna på kursen Konst & Arkitektur inte hade varit delaktig när lärarkollegiet fattade sitt beslut. Utbildningsadministratören förklarade att eftersom läraren inte behärskade svenska språket och lärarkollegiet inte

ansett att ansökningarna hann översättas från svenska kunde inte läraren delta. Därutöver var alla sökande redan representerade av minst en lärare.

Rektor underrättades den 25 maj 2015 om att lärarkollegiet utsett stipendiat för Grundströms stipendium. Rektor ifrågasatte då varför läraren i kursen Konst & Arkitektur inte hade varit delaktig i beredningen och inte tillfrågats inför att stipendiaten utsågs. Detta särskilt som denna lärare var undervisande lärare i den kurs som de sökande gick och han alltså var en tung röst i sammanhanget. Även läraren själv hade kontaktat rektor och frågat varför han inte tillfrågats att delta i processen. Rektor sökte på olika sätt få klagöranden kring skälen varför denna lärare inte fått delta. Rektor fick svaret av Arkitekturavdelningen att tiden var knapp för att hinna skicka alla ansökningar på översättning och det inte heller fanns tid att muntligt gå igenom ansökningarna med läraren.

Rektor ansåg sig inte kunna fatta ett beslut där beredningen innebar avsteg från praxis genom att inte omfatta samtlig undervisande personal. Rektor begärde att förnyad beredning och nytt ställningstagande skulle ske för Grundströms stipendium och att samtliga lärare vid Arkitekturavdelningen skulle delta. Rektor hade inga synpunkter på vilka stipendiat som lärarkollegiet tidigare valt och begärde inte att någon annan stipendiat skulle utses. Rektor ville enbart säkerställa att beredningen skedde på ett korrekt sätt och att samtliga lärare skulle vara delaktiga i framtagandet av stipendiat.

Tiden var nu mycket knapp inför avslutningen och lärarkollegiet i sin helhet var mycket upptagna med terminsavslut och utställningar. Man lyckades inte hitta en tid för nytt möte eller för nytt ställningstagande per capsulam. Rektor gjorde då bedömningen att professorn i Arkitekturteori & Arkitekturhistoria och läraren i Konst & Arkitektur skulle få tillföra sin uppfattning som komplettering till lärarkollegiets ställningstagande den 20 maj 2015. De ansåg att Grundströms stipendium skulle tilldelas en annan student än den som tidigare föreslagits eftersom hon presterat bättre. Efter förnyade kontakter mellan dessa två lärare samt resterande lärarkollegium ändrades valet av stipendiat till Grundströms stipendium så att stipendiet istället tilldelades den andra studenten. Rektor fattade det formella beslutet om tilldelning av Grundströms stipendium. Rektor emottog inga invändningar från lärarkollegiet i samband med detta.

Det har inte varit fråga om att utse en ny bedömningsgrupp utan om att komplettera den tidigare bedömningsgruppen så att hela lärarkollegiet vid Arkitekturavdelningen skulle vara delaktig. Det andra beslutsförslaget rörande stipendiat, som lämnades till rektor för beslut, var undertecknat av andra personer än det första beslutsförslaget. Detta berodde dock på tidsbrist. Rektor har inte låtit osakliga omständigheter påverka beslutet på det sätt som görs gällande i anmälan. Tvärtom har hon försökt säkerställa att sådana osakliga omständigheter inte tillåtit påverka varken beslut eller beredning.

För att undvika fel i framtiden vad gäller beredningen vid tilldelning av stipendier har KKH tagit fram ett rutindokument för stipendieärenden som uttryckligt reglerar vilka som är behöriga att söka, vilka som ska delta i beredning och vem som fattar beslut.

Språket på webbplatsen

KKH lanserade en ny hemsida under hösten 2015. Anledningen till att många dirigerats direkt till den engelska versionen av hemsidan berodde på ett fel i programmeringen och inte på policy eller beslut. Den 2 mars 2016 fann de utvecklare som arbetat med att bygga hemsidan ett fel i programmeringen som medförde att flera besökare dirigerades direkt till den engelska versionen av hemsidan istället för till den svenska. Utvecklarna åtgärdade detta omedelbart.

Funktionaliteten på hemsidan är efter åtgärden att besökare med svenska som språk i sin webbläsare automatiskt hamnar först på den svenska versionen av hemsidan och att den som har en annan språkställning hamnar först på den engelska sidan. Om en användare aktivt väljer att byta språk ska sidans cookie-funktion komma ihåg det till nästa besök. Intentionen har alltid varit att det skulle fungera på detta sätt. Det har inte varit ett medvetet val av KKH att styra merparten av besökarna till den engelska versionen av hemsidan. KKH anser därför inte att högskolan brutit mot 4 § eller 6 § språklagen.

Därtill kan nämnas att KKH i samband med framarbetandet av den nya hemsidan identifierat interna brister i hanteringen av svenska språket såväl i externt som internt material. KKH har därför utarbetat skriftliga skrivregler i samarbete med en språkkonsult. Dessa skrivregler är baserade på TT-språket och Svenska skrivregler 2008.

Kursen Konst & Arkitektur

Kursen Konst & Arkitektur gavs som fristående kurs på halvfart under läsåret 2014/2015 och riktade sig främst till yrkesutövande inom fältet konst och arkitektur. Under löpande läsår mottog KKH en stor mängd klagomål gällande kursens planering och kvalitetsnivå samt studiemiljö. Studenterna ansåg att läraren inte följde tidsplanen för kursen och att de inte fick besked om planerade studieresor med tillräcklig framförhållning. Läraren var också frånvarande från KKH i stor utsträckning och flyttade undervisningstillfällen med kort varsel.

Trots upprepade påpekanden från KKH förbättrades inte situationen. Missnöjet från såväl studenter som personal, inklusive lärare vid Arkitekturavdelningen, växte. Planeringen för kursen läsåret 2015/2016 uppvisade sådana brister att denna inte bedömdes tillräckligt för att säkerställa en hög kvalitet i undervisningen.

På Utbildnings- och forskningsnämndens möte den 11 februari 2015 beslutades kursplaner för kurser som skulle ges läsåret 2015/2016. Nämnden informerades om att någon egentlig kursplan inte upprättats och att det därför inte fanns förutsättningar att ge kursen Konst & Arkitektur. Ingen invände mot detta. Utbildnings- och

forskningsnämnden var vid denna tidpunkt ett för KKH internt beslutande organ där studentrepresentation förelåg.

I samband med detta avslutades lärarens anställning, varvid han valde att lämna KKH redan under vårterminen. För att möjliggöra för antagna studenter att slutföra kursen anlätades, genom tidsbegränsat förordnande, en ny lärare. Samtliga 19 studenter som antagits till och påbörjat kursen läsåret 2014/2015 har också avslutat den. Inga befintliga studenter har således påverkats av att kursen inte ges läsåret 2015/2016. KKH har således inte fattat beslut om att ge den aktuella kursen läsåret 2015/2016. KKH anser inte att frånvaron av ett sådant beslut är att likställa med att kursen lagts ner.

KKH:s åtgärder har haft sin grund i studenternas kritik mot kursen och vilar således i sig på reellt studentinflytande. Utifrån framförd kritik har individuella möten hållits med studenter som framfört kritiken. Därutöver har samråd hållits med studenterna på kursen i form av öppna möten, bl.a. den 29 januari 2015. Mötena genomfördes av prorektor och samtliga studenter var inbjudna att delta. Studenterna har vid mötena fått information om situationen, fått möjlighet att framföra egen kritik eller ställa frågor samt framföra sina åsikter i övrigt. Framförd kritik vidarebefordrades också till läraren på kursen i syfte att möjliggöra konkret förbättring av kursen. Detta hade dock ingen framgång. KKH anser att de samråd som prorektor hållit med samtliga studenter samt det studentinflytande som tillförsäkrats genom Utbildnings- och forskningsnämnden, innebär att reglerna om studentinflytande i 2 kap 7 § högskolelagen respektive 2 kap 14 § högskoleförordningen har efterkommit.

Fyllnadsval

Vid ordinarie val av lärarrepresentant som ledamot till styrelsen har KKH beslutat om följande valförfarande.

"Val sker genom att en valberedning utses av lärarna. I valberedningen skall både kvinnor och män vara representerade. Valberedningen skall ha tre ledamöter, med representation av professorer, lektorer och adjunkter. Valberedningen skall ta fram kandidaterna. Det finns inget hinder för att en lärare som inte ingår i valberedningen föreslår andra personer som ledamöter. Val skall sedan förrättas av lärarna. En ledamot skall representera arkitektur och två ledamöter fri konst. Både kvinnor och män skall vara representerade. En av ledamöterna skall vara en professor med direkt utbildningsansvar. "

Valberedningen tar fram förslag på ledamöter genom respektive lärargrupp bestående av professorer, lektorer respektive adjunkter.

Fyllnadsval avser dock en helt annan situation än ordinarie val, framförallt med hänsyn till den sammansättning som stadgas och den tidsaspekt som gör sig gällande. För fyllnadsval finns inget fastställt regelverk, varken i högskoleförordningen, i högskolans organisationsplan eller i något annat styrdokument. Fyllnadsval har förekommit ytterst

sällan inom KKH men genomfördes senast år 2012 varvid fyllnadsvälades en professor efter förslag från professorsgruppen.

Vid det nu aktuella tillfället aktualiserades ett fyllnadsval av en professor för resterande mandatperioden den 1 september 2015 – den 30 april 2016. Under denna period förutsågs minst fyra styrelsemöten. Eftersom en professor skulle utses skickades en förfrågan per mejl till professorsgruppen den 8 juni 2015 med begäran om att den skulle utse en ny professor som representant senast den 15 augusti 2015. Detta skulle innebära att kravet på att minst en professor skulle vara ledamot i styrelsen kunde uppfyllas utan avbrott och att den nya lärarrepresentanten fick möjlighet att delta i nästkommande styrelsemöte den 23 september 2015 inför vilket underlag skulle skickas ut den 31 augusti 2015.

Två professorer svarade samma dag som utskicket att de röstade på en namngiven professor, dock utan att denne anmält sig som frivillig eller var tillfrågad. Inga övriga svar inkom. Då skickades ett nytt mejl ut den 17 augusti 2015 med en påminnelse om behovet av att utse en ny representant. Den 31 augusti 2015 hölls ett ordinarie möte i professorsgruppen där gruppen bl.a. diskuterade frågan om val av en ny professor till ledamot i styrelsen. En professor hade anmält sig intresserad och var tillgänglig för val. Inga andra frivilliga kandidater fanns tillgängliga vid denna tidpunkt varför professorsgruppen beslutade att utse den kandidat som anmält sitt intresse för posten. Alla professorer utom en var närvarande på mötet och deltog i beslutet och ingen reserverade sig.

Efter nämnda möte i professorgruppen väcktes, i mejlkommunikation professorerna emellan, frågan om ett val borde genomföras såsom för val av ordinarie ledamot. Eftersom det var just en professor som behövde utses upprätthölls dock det beslut som professorsgruppen fattat. När detta beslut kom till övriga lärarkollegiets kännedom ställdes krav på att processen skulle genomföras som om det vore val av en ordinarie ledamot varför ärendet gick i stå. Efter ytterligare kommunikation framfördes sedermera ytterligare en kandidat som själv anmält intresse för posten och omröstning i professorsgruppen genomfördes på nytt per capsulam (mejl) varvid den nya kandidaten fick majoritetsstöd. Sistnämnda professor godkändes sedermera även av det övriga lärarkollegiet.

Peter Osborne och Catherine Malabou

KKH har ett forskningssamarbete med Kingston University, Storbritannien, och har inom ramen för detta samarbete ingått ett avtal (Kingstonavtalet) avseende så kallat secondment av Peter Osborne och Catherine Malabou. Peter Osborne och Catherine Malabou är båda anställda vid Kingston University. Enligt Kingstonavtalet ska Peter Osborne och Catherine Malabou undervisa på den särskilda kursen Philosophy in the context of Art. För att Peter Osborne skulle ha rätt att examinera på kursen har han förordnats som gästprofessor vid KKH under perioden den 1 augusti 2015 – 31 januari 2016. En förutsättning för förordandet har varit hans anställning vid Kingston University och Kingstonavtalet. Ingen särskild ersättning har utgått från KKH till Peter Osborne för

förordnandet. Catherine Malabou ska hålla sin undervisning under perioden den 1 augusti 2016 – den 31 januari 2017. Utöver detta har hon inte tidigare haft någon anställning eller något förordnande vid KKH. KKH kan därför inte bifoga anställningsbeslut eller anställningsavtal.

Peter Osbornes förordnande är förenligt med högskoleförordningens bestämmelser om tidsbegränsade anställningar och högskolans anställningsordning. Med hänsyn till att Peter Osborne innehar en anställning som professor vid Kingston University och är mycket välmeriterad inom sitt ämne har det inte varit nödvändigt att inhämta en sakkunnigbedömning inför förordnandet som gästprofessor. Hans förordnande som gästprofessor har inte heller förutsatt utlysning enligt 6 § anställningsförordningen, eftersom förordnandet har varit en konsekvens av att han skulle undervisa och examinera på kursen Philosophy in the context of Art enligt Kingstonavtalet. Det föreligger inga omständigheter som utgjort jäv i fråga om Kingstonavtalet eller förordnandet av Peter Osborne eller Catherine Malabou som gästprofessorer. Det påstås i anmälan att ovan nämnda personer är personliga vänner till rektor. Detta är inte korrekt. KKH:s rektor har sedan tidigare haft yrkesmässiga kontakter med Peter Osborne. Peter Osborne rekommenderade Catherine Malabou i samband med att Kingstonavtalet blev klart. KKH:s rektor hade då inte träffat Catherine Malabou.

Anställningen som profileringschef

KKH identifierade under hösten 2014 ett behov av att, bl.a. genom en ny webbplats, förstärka sin profil både nationellt och internationellt. KKH behövde även en ny, tydligare strategi för sitt varumärkesarbete, sin marknadsföring och sin kommunikation. KKH identifierade därmed ett omedelbart behov av extern hjälp för att genomföra detta. KKH hade fått en rekommendation om en duktig konsult med bakgrund inom både strategi, design och konst som kunde påbörja uppdraget kort därefter. Han hade tidigare utfört tre designuppdrag tillsammans med rektors make. Dels hade profileringschefen gjort designen i en publikation från år 2010 där rektors make skrev texten och dels hade han utfört två publikationer åt en konsthall under den tid som rektors make arbetade där. Rektor hade tidigare inte träffat konsulten och varken rektor eller hennes make hade någon privat relation till konsulten. Det föreligger inte några andra omständigheter som utgjort jäv i fråga om anställningen av konsulten.

Efter att en projektbeskrivning tagits fram erbjöds konsulten ett tidsbegränsat projekt motsvarande 70 % av heltid för att projektleda framtagande av en ny hemsida samt ta fram strategier för KKH:s kommunikation och varumärkesarbete. En tidsbegränsad anställning var det ekonomiskt mest fördelaktiga alternativet för KKH i jämförelse med att betala konsultarvode under hela projektet. Anställningen beslutades av rektor. Vad projektet skulle gå ut på är väl definierat i uppdragsbeskrivningen och finns även beskrivet i beslutet.

På grund av ett missförstånd skrevs anställningsavtalet som en provanställning för perioden den 15 oktober 2014 – den 14 april 2015. I samband med att provanställningen

skulle gå ut korrigerades detta och avtalet ersattes med ett nytt avtal om en tidsbegränsad anställning om 70 procent av heltid på 1,5 år enligt 5 § 1 p. LAS.

Med hänsyn till att det var brådskande att komma igång med arbetet med en ny hemsida samt att den tidsbegränsade anställningen var ett alternativ till att anlita konsulten som uppdragstagare bedömde KKH att det fanns särskilda skäl att inte utlysa anställningen enligt 6 § sista stycket anställningsförordningen. Ett ordinärt rekryteringsförfarande bedömdes försena projektet med cirka sex månader.

I anmälan blandas anställningen av profileringschefen ihop med anställningen av en kommunikationschef. Det har förekommit felaktiga uppgifter om anställningen som kommunikationschef motsvarande vad som framgår av punkt 6, första stycket sista meningen i UKÄ:s remiss. Anställningen som kommunikationschef utlystes i februari 2016 på KKH:s hemsida, på fackförbundet DIK:s hemsida och på Rättviseförmedlingens hemsida. Annonsen har även via DIK skickats ut i ett specialutskick till 5 000 enskilda kommunikatörer.

Till sitt yttrande har KKH bifogat mejlcommunication mellan rektor, personalchef samt handläggande tjänsteman, rutindokument avseende stipendiater, statuter rörande Grundströms stipendium, KKH:s svenska skrivregler, kallelse till öppet möte med studenter, utdrag ur vid tidpunkten gällande organisationsplan för Utbildnings- och forskningsnämnden, protokoll från möte i Utbildnings- och forskningsnämnden den 11 februari 2015, valförfarande för KKH såsom beslutat inom tidigare organisationsplan, mejl till professorsgruppen angående utseende av ny representant till styrelsen, protokoll från professorsmöte den 31 augusti 2015, beslut att förordna Peter Osborne som gästprofessor höstterminen 2015, avtal mellan KKH och Kingston University, London, KKH:s anställningsordning, Anställningsavtal avseende provanställningen daterat den 13 oktober 2014, anställningsavtal avseende tidsbegränsad anställning daterat den 26 mars 2015, beslut om anställning daterat den 3 oktober 2014, uppdragsbeskrivning, protokoll från central förhandling den 17 december 2015 och protokoll lokal förhandling från den 28 januari 2016.

Skrivelse inkommen med anledning av högskolans yttrande

Med anledning av högskolans yttrande har Cecilia Sagrén, lärarrepresentant i KKH:s styrelse, inkommit med en skrivelse till UKÄ i vilken bl.a. följande anges. Hon var med om att besluta att skicka in högskolans yttrande. Detta föregicks dock av diskussioner på flera sätt och hon hade synpunkter specifikt på svarsförslaget som avsåg stipendieprocessen. Hon var själv inblandad i denna process och kände inte alls igen beskrivningen av den. Hon ombads av styrelsen att till författaren av svaret dela med sig av kompletterande information. Men trots att hon gjorde en sammanställning, hade ett möte och lämnade in kompletterande information/handlingar är svaret inte särskilt igenkännbart med verkligheten.

Till sin skrivelse har Cecilia Sagrén bifogat registerutdrag avseende ärendet om utlysning av stipendierna Gahms och Grundströms fond, Kungl. Konsthögskolans stipendium och AN Hoffmans fond, en sammanställning av processen kring stipendier för Mejan Arc-studenter våren 2015 samt mejlkorrespondens.

I Cecilia Sagréns sammanställning avseende processen kring stipendier för Mejan Arc-studenter våren 2015 hävdas bl.a. att Peter Lang och Corey McCorkle inte tittade på alla 21 ansökningar, utan bara de två som var från deras kurser. Vidare uppger Cecilia Sagrén att rektor beslutade att inte alla lärare, utan att bara Peter Lang och Corey McCorkle, skulle vara med i bedömningen och beslutet.

Högskolans kompletterande yttrande

Med anledning av Cecilia Sagréns skrivelse bad UKÄ styrelsen för KKH att ta ställning till om den föranleder någon ändring av KKH:s yttrande. Styrelsen har anfört bl.a. följande. Chefen för utbildnings- och forskningsenheten, juristen och Cecilia Sagrén träffades och Cecilia Sagrén tillförde såväl muntligt som skriftligt material till utredningen. Det skriftliga materialet överensstämmer med det material som Cecilia Sagrén inlämnat till UKÄ. Med anledning av det tillförda materialet hördes på nytt berörda personer. Sammantaget var dock det som framkom sådant att det inte fanns skäl att göra annat än marginella ändringar i det tidigare framlagda svaret till UKÄ. Högskolan ser med anledning av Cecilia Sagréns skrivelse inte någon anledning att ändra det svar som tidigare ingivits till UKÄ.

KKH har också inkommit med dokumentet Organisationsplan, beslutsordning för Kungl. Konsthögskolan beslutad av styrelsen den 16 februari 2012.

Universitetskanslersämbetets bedömning

UKÄ har bl.a. till uppgift att utöva tillsyn över universitet och högskolor. Detta gör ämbetet genom att granska om universitet och högskolor följer de bestämmelser som gäller för deras verksamhet. Normalt utreder UKÄ inte anonyma anmälningar. UKÄ har trots detta valt att utreda den nu aktuella anmälan, eftersom anmälan aktualiserar frågor om rektors agerande. Ämbetet konstaterar dock att avsaknaden av en anmälare som kan kommentera högskolans yttrande, försvårar UKÄ:s bedömning av omständigheterna.

Anmälan innehåller till viss del frågor som gäller arbetsmiljön vid KKH. Frågor om arbetsmiljö faller inte inom ramen för UKÄ:s tillsynsansvar. Av arbetsmiljölagen (1977:1160) följer att det är Arbetsmiljöverket som är den tillsynsmyndighet som hanterar dessa frågor. Även studenter omfattas av denna lag. UKÄ uttalar sig därför inte om dessa delar av anmälan.

Anmälan innehåller också frågor som rör hur högskolan skött sin ekonomi och redovisning. Av anmälan framgår att denna också ingetts till Riksrevisionen. Eftersom frågorna normalt utreds av Riksrevisionen och anmälan också ingetts till denna myndighet uttalar sig inte UKÄ om denna del av anmälan.

Tilldelning av Grundströms stipendium

I anmälan hävdas att rektor straffar studenter som uttalar sig kritiskt. Det fall som återges avser tilldelningen av Grundströms stipendium. Enligt anmälan godtog inte rektor ett förslag från den grupp inom högskolan som föreslår stipendiater och detta ska ha berott på att studenten riktat kritik mot rektor både internt och i media under våren 2015.

KKH har anfört att högskolan har följt stipendiestatuten för stipendiet och att det därtill har funnits en fast praxis för hur hanteringen ska gå till. Enligt högskolan utses stipendiat för Grundströms stipendium av lärarkollegiet inom arkitektur och rektor fattar sedan formellt beslut om den stipendiat som lärarkollegiet utsett. Samtlig undervisande personal ska delta i beredningen.

Av minnesanteckningar från ett möte vid Mejan Arc den 20 maj 2015 angående stipendieutdelning av Grundströms stipendium framgår att närvarande lärare (Henrietta Palmer, Katarina Nitsch, Kerstin Barup och Cecilia Sagrén) enades om att av de 21 inkomna stipendieansökningarna från 16 studenter rekommendera Veronica Borg för stipendiet. Peter Lang, som inte närvarade vid mötet, godkände enligt minnesanteckningarna rekommendationen av stipendiat den 22 maj 2015. Av utredningen i ärendet framgår att en lärare, Corey McCorkle, inte deltog vid detta möte och inte heller gavs möjlighet att ha synpunkter på förslaget.

Enligt KKH:s styrelse ansåg rektor sig inte kunna fatta ett beslut där beredningen avsteg från praxis genom att inte omfatta samtlig undervisande personal. Rektor begärde därför att samtliga lärare vid Arkitekturavdelningen skulle delta. I högskolans styrelses redogörelse för handläggningen anges bland annat följande. Tiden var knapp inför terminsavslutningen och det lyckades inte att hitta en tid med hela lärarkollegiet. Rektor bedömde då att Peter Lang och Corey McCorkle skulle få tillföra sin uppfattning som komplettering till lärarkollegiets ställningstagande den 20 maj 2015. De ansåg att en annan student presterat bättre än den som först föreslagits och att stipendiet borde tilldelas henne. Enligt styrelsen togs förnyade kontakter mellan dessa två lärare och resterande lärarkollegium, varefter valet av stipendiat till Grundströms stipendium ändrades så att stipendiet i stället tilldelades den andra studenten.

I rektor Marta Kuzmas beslut den 1 juni 2015 anges följande:

Kungl. Konsthögskolan och bedömningsgruppen bestående av Peter Lang och Corey McCorkle har ur urvalet sina aktuellt inskrivna studenter som ansökt beslutat att tilldela Grundströms stipendium på 8 000 SEK till nedan listad student.

Marie-Louise Richards (student på kursen Konst & Arkitektur samt kursen Arkitekturhistoria och arkitekturteori 2014/15), 8000 SEK

Beslut har fattats av rektor efter föredragning av Anna Wignell,
Utbildningsadministratör, Mejän Arc.

UKÄ konstaterar att det fanns ett godtagbart skäl för rektors begäran om förnyad beredning av stipendieärendet. Så som rektors beslut den 1 juni 2015 formulerats bestod dock inte den nya bedömningsgruppen av samtliga undervisande lärare. UKÄ bad i remissen till KKH högskolan kommentera varför en ny bedömningsgrupp tillsattes inför beslutet den 1 juni 2015 och varför den kom att till stor del bestå av andra personer än den första bedömningsgruppen. Vidare ombads högskolan att bifoga de dokument som kunde behövas för bedömningen utöver de som bifogats anmälan. Högskolans styrelse har hävdats att kontakter mellan de två lärare som anges i beslutet och resterande lärarkollegium ledde till förslaget att stipendiet skulle tilldelas en annan student än den som först föreslagits. I det underlag som Cecilia Sagrén redovisat för UKÄ och styrelsen finns två e-postmeddelanden från den 26 maj 2015 som gäller kontakterna.

I det ena av meddelandena (skickat kl. 13.39) skriver prorektorn Eberhard Höll följande till sex lärare (Henrietta Palmer, Katarina Nitsch, Kerstin Barup, Cecilia Sagrén, Peter Lang och Corey McCorkle): "It came to our attention that Corey was left out in the process of voting for the architectural grants. We would therefore like you to involve Corey in a democratic and transparent manner, so he can make his voice heard in this matter."

I det andra e-postmeddelandet (skickat kl. 23.43) från prorektor Eberhard Höll till utbildningsadministratören Anna Wignell (med kopia till personalchefen Harriet Lundgren) anges följande: "Dessvärre hände ingenting när vi uppmanade till en ny träff angående stipendier, så vi beslöt att låta de tre stipendierna vara, ..., men hänsköt det fjärde att bestämmas av Peter och Corey."

Med tanke på vad som anges i beslutet den 1 juni 2015 och vad som framgår av dessa två e-postmeddelanden, framstår styrelsens påstående, att förslaget om stipendiat ändrades efter kontakter mellan de två lärare som anges i beslutet och resterande lärarkollegium, som felaktigt. UKÄ är kritisk till styrelsens yttrande i denna del och till högskolans handläggning av stipendieärendet. Utredningen i ärendet ger dock inte ämbetet skäl att ifrågasätta styrelsens uppfattning att rektor inte gett några direktiv om vem som borde tilldelas stipendiet.

Högskolans tillämpning av språklagen

I anmälan framförs att engelska används som kommunikation vid högskolan och UKÄ har i sin remiss till KKH påpekat att högskolans webbadress leder till en engelskspråkig webbplats.

Enligt 4 § språklagen är svenska huvudspråk i Sverige och enligt 5 § samma lag är svenskan som huvudspråk samhällets gemensamma språk, som alla som är bosatta i Sverige ska ha tillgång till och som ska kunna användas inom alla samhällsområden. Av

6 § språklagen framgår att det allmänna har ett särskilt ansvar för att svenskan används och utvecklas. Enligt 10 § språklagen är språket i domstolar, förvaltningsmyndigheter och andra organ som fullgör uppgifter i offentlig verksamhet svenska.

Av regeringens proposition *Språk för alla – förslag till språklag* framgår att det ska vara tillräckligt för den som verkar och bor i Sverige att behärska svenska för att kunna delta i samhällslivet och ta tillvara sina rättigheter och fullgöra sina skyldigheter. Den enskilde ska alltså kunna utgå från att han eller hon vid kontakter med myndigheter alltid har möjlighet att kommunicera – muntligt och skriftligt – på svenska (se prop. 2008/09:153, s. 17).

Vidare anförs i förarbetena att det, för att det svenska språket ska fylla funktionen som huvudspråk och därmed vara samhällets gemensamma språk, krävs att det både används och utvecklas inom alla samhällsområden. Med den roll som det allmänna har i samhället är det därför ytterst viktigt att det allmänna i sin verksamhet ger en tydlig signal om att svenskan är samhällets gemensamma språk (prop. 2008/09:153 s. 18 f.).

Enligt förarbetena ska det allmänna genom att ge service, förmedla information och fatta beslut tillgodose enskildas och allmänna behov inom olika samhällsområden. I denna verksamhet har språket och språkbruket stor betydelse för var och en. Det allmänna bör ges ett särskilt ansvar för att svenska språket används och utvecklas så att det ska kunna fylla funktionen som huvudspråk (se prop. 2008/09:153, s. 19).

Av KKH:s yttrande framgår att högskolan lanserade en ny hemsida under hösten 2015. Ett fel i programmeringen medförde att många dirigerades direkt till den engelska versionen av hemsidan. Detta fel åtgärdades dock enligt högskolan i mars 2016. UKÄ finner att KKH i egenskap av företrädare för det allmänna enligt språklagen har ett särskilt ansvar för att svenska språket används. Detta gäller bl.a. den information som förmedlas på högskolans webbplats. Mot denna bakgrund och med tanke på att KKH:s webbadress under en längre tid ledde till en engelskspråkig webbplats kan högskolan inte undgå kritik.

Vidare har KKH uppgett att högskolan identifierat interna brister i hanteringen av svenska språket i såväl externt som internt material samt att högskolan därför utarbetat skriftliga skrivregler och rutiner för språkgranskning. UKÄ har också uppmärksammat att dokument, såsom protokoll från möte i Utbildnings- och forskningsnämnden, som skickats till ämbetet är skrivna på engelska.

Av förarbetena till språklagen framgår att kärnområdet för 10 § språklagen är språkanvändningen i sådana förfaranden och allmänna handlingar som är av särskilt stor betydelse inom den offentliga verksamheten, såsom den politiska beslutsprocessen, domstolsförhandlingar, domar, protokoll, beslut, föreskrifter, verksamhetsberättelser och andra dokument av liknande karaktär. De behov av framställningar på andra språk som kan finnas här får tillgodoses genom översättning från de svenska originalen (prop.

2008/09:153, s. 29). UKÄ förutsätter att de åtgärder KKH vidtagit med anledning av högskolans användning av svenska språket leder till att högskolan fortsättningsvis kommer att uppfylla bestämmelserna i språklagen.

Kursen Konst & Arkitektur

I anmälan framförs att rektor med kort varsel la ner kursen Konst & Arkitektur, att detta beslut var helt oförankrat i verksamheten samt att rektor nonchalerade de drabbade studenternas önskan om möte.

Enligt 2 kap. 7 § högskolelagen (1992:1434) har studenterna rätt att vara representerade när beslut fattas eller beredning sker som har betydelse för utbildningen eller studenternas situation. Vidare framgår av 2 kap. 14 § andra stycket högskoleförordningen att om beslut ska fattas eller beredning ska genomföras av en enda person, ska information lämnas till och samråd ske med en studentrepresentant i god tid före beslutet eller slutförandet av beredningen. Av tredje stycket samma paragraf framgår att om beslut ska fattas av en grupp av personer enligt 2 kap. 6 § andra stycket högskolelagen, har studenterna rätt att vara representerade med minst tre ledamöter. Den grupp av personer som avses är enligt 2 kap. 6 § högskolelagen en grupp vars beslutsfattande omfattas av krav på vetenskaplig eller konstnärlig kompetens med anledning av att den fattar beslut som kräver en bedömning av bl.a. uppläggning, genomförande av eller kvalitet i utbildningen. Antalet studentrepresentanter i en sådan grupp får dock enligt 2 kap. 14 § tredje stycket högskoleförordningen vara färre än tre om det finns särskilda skäl med hänsyn till det totala antalet ledamöter i gruppen.

KKH har i sitt yttrande anfört att Utbildnings- och forskningsnämnden, som var ett för KKH internt beslutande organ där studentrepresentation förelåg, vid ett möte den 11 februari 2015 informerades om att någon egentlig kursplan inte upprättats för kursen Konst & Arkitektur och att det därför inte fanns förutsättningar att ge kursen. Högskolan har vidare anfört att ingen i nämnden invände mot detta. KKH uppger att högskolan inte fattat beslut om att ge den aktuella kursen läsåret 2015/2016 och anser inte att frånvaron av ett sådant beslut är att likställa med att kursen lagts ner.

KKH har till UKÄ inkommit med dokumentet Organisationsplan, beslutsordning för Kungl. Konsthögskolan. Av detta dokument framgår att två ledamöter till Utbildnings- och forskningsnämnden utses av Studentkåren. Av protokollet från Utbildnings- och forskningsnämndens möte den 11 februari 2015 framgår vidare att studentrepresentant närvarade vid detta möte. Därtill framgår att en ledamot påpekat att kursen Konst & Arkitektur utgår samt att en diskussion om minskat antal studenter och budgeten förts. Enligt protokollet beslutade nämnden att inför läsåret 2015/2016 fastställa kursplaner för fyra andra kurser.

UKÄ finner, mot bakgrund av att studentrepresentation förelåg i Utbildnings- och forskningsnämnden där frågan om kursen Konst & Arkitektur behandlades, inte skäl att ha några synpunkter på hur högskolan hanterat frågan om studentinflytande i ärendet.

Vidare har KKH anfört att kursen Konst & Arkitektur inte lagts ner samt att samtliga 19 studenter som antagits till och påbörjat kursen läsåret 2014/2015 har avslutat den. Det finns således inget i utredningen som tyder på att befintliga studenter påverkades av att kursen inte gavs läsåret 2015/2016. UKÄ har därför inte heller några synpunkter i denna del.

Val av lärarrepresentant i styrelsen

Enligt anmälan skedde fyllnadsval av en professorsrepresentant till styrelsen i strid med högskolans praxis genom att ledningen tillsammans med ett fåtal professorer föreslog en kandidat. Högskolan uppger att en kandidat som själv anmält intresse fick majoritetsstöd efter en omröstning i professorsgruppen som genomfördes per capsulam (mejl) och att kandidaten sedermera godkändes av det övriga lärarkollegiet.

Av 2 kap. 4 § högskolelagen, i dess lydelse före den 1 augusti 2016, framgår bl.a. att lärare och studenter vid högskolan har rätt att vara representerade i styrelsen. Bestämmelser om vem som utser sådana representanter finns i förordning.

Enligt 2 kap. 7a § högskoleförordningen, i dess lydelse före den 1 augusti 2016, har lärarna rätt att vara representerade med tre ledamöter i styrelsen. Lärarnas representanter ska utses genom val inom högskolan. Högskolan får meddela närmare föreskrifter om valförfarandet.

Av dokumentet Organisationsplan, beslutsordning för Kungl. Konsthögskolan framgår följande. Val sker genom att en valberedning utses av lärarna. I valberedningen ska både kvinnor och män vara representerade. Valberedningen ska ha tre ledamöter, med representation av professorer, lektorer och adjunkter. Valberedningen ska ta fram kandidaterna. Det finns inget hinder för att en lärare som inte ingår i valberedningen föreslår andra personer som ledamöter. Val ska sedan förrättas av lärarna. En ledamot ska representera arkitektur och två ledamöter fri konst. Både kvinnor och män ska vara representerade. En av ledamöterna ska vara en professor med direkt utbildningsansvar.

Enligt högskoleförordningen ska lärarnas representanter utses genom val inom högskolan och högskolan får meddela närmare föreskrifter om valförfarandet. KKH har genom dokumentet Organisationsplan, beslutsordning för Kungl. Konsthögskolan meddelat sådana föreskrifter om hur valförfarandet ska gå till. Av det beslutade valförfarandet framgår inte några särskilda regler för valförfarandet vid fyllnadsval av lärarrepresentanter till styrelsen.

Mot bakgrund av att valförfarandet vad gäller lärarrepresentanter i styrelsen enligt högskoleförordningen meddelas genom föreskrifter och då inga andra föreskrifter beslutats beträffande detta valförfarande än dokumentet Organisationsplan, beslutsordning för Kungl. Konsthögskolan anser UKÄ att KKH har att tillämpa dessa föreskrifter vid ett val. KKH har dock vid det aktuella fyllnadsvalet inte tillämpat de

beslutade föreskrifterna fullt ut, bl.a. genom att inte tillsätta en valberedning. Högskolan kan inte undgå kritik för detta.

Anställningarna av Peter Osborne och Catherine Malabou

Enligt anmälan anställdes Peter Osborne och Catherine Malabou, vilka är rektors vänner, som professorer av rektor själv utan att de hade bedömts av intern läraryrådgivningsnämnd eller externa sakkunniga.

Av 4 kap. 1 § högskoleförordningen framgår att lärare anställs av högskolan. Lärare anställs enligt 4 kap. 13 § högskoleförordningen genom beslut av rektor och sådant beslut som rör anställning av professor får inte delegeras.

Enligt 3 kap. 3 § högskolelagen andra stycket får en professor anställas för en bestämd tid, om det är fråga om anställning som gästlärare av en person som uppfyller behörighetskraven för professorer (gästprofessor). Av 4 kap. 12 § högskoleförordningen framgår vidare att en gästprofessor ska anställas tills vidare, dock längst till en viss tidpunkt. En sådan anställning får förnyas. Den sammanlagda anställningstiden får dock omfatta högst fem år. I fråga om anställningen gäller i övrigt lagen (1982:80) om anställningsskydd.

Av 4 kap. 6 § högskoleförordningen framgår att sakkunnigbedömning om de sökandes skicklighet ska hämtas in, om det inte är uppenbart obehövt för prövningen av skickligheten, vid anställningen av en professor.

Enligt 6 § anställningsförordningen ska en myndighet som avser att anställa en arbetstagare på något lämpligt sätt informera om detta så att de som är intresserade av anställningen kan anmäla det till myndigheten inom en viss tid. Någon information behöver inte lämnas, om särskilda skäl talar mot det.

KKH har i sitt svar till UKÄ anfört att högskolan inom ramen för ett forskningssamarbete med Kingston University har ingått ett avtal avseende tidsbegränsat "secondment" av Peter Osborne och Catherine Malabou och att dessa således har varit anställda vid Kingston University. KKH har dock också skrivit att Peter Osborne för att kunna examinera förordnats som gästprofessor vid KKH. Med hänsyn till att Peter Osborne innehar en anställning som professor vid Kingston University och är mycket välmeriterad inom sitt ämne var det enligt KKH inte nödvändigt att inhämta en sakkunnigbedömning inför förordnandet som gästprofessor. KKH har också bifogat ett beslut fattat av rektor den 12 juni 2015 enligt vilket Peter Osborne förordnas att under en period vara gästprofessor utan särskild ersättning för förordnandet. Därutöver skriver KKH att det inte stämmer att Peter Osborne och Catherine Malabou är vänner till rektor, men att rektor har haft yrkesmässiga kontakter med Peter Osborne.

UKÄ konstaterar att Peter Osborne haft en anställning som gästprofessor, men att det av utredningen inte framgår att ett anställningsförhållande förelegat vad gäller Catherine

Malabou. Ämbetet har därför inga synpunkter beträffande henne. Ämbetet uttalar sig inte heller om påståendet om jäv beträffande henne.

Av 12 kap. 2 § högskoleförordningen följer att ett beslut av ett universitet eller en högskola om anställning av lärare kan överklagas till Överklagandenämnden för högskolan. Även formella brister i anställningsärendet ligger inom ramen för Överklagandenämndens prövning. Det finns alltså en särskild anvisad ordning för hur anställningsfrågor ska överprövas. UKÄ utreder normalt inte frågor som kan överprövas av en domstol eller av en annan myndighet. I uppenbara situationer kan dock UKÄ ha synpunkter på om det i ett anställningsärende förelegat en formell brist. Det har dock inte framkommit sådana uppenbara skäl vad gäller anställningen av Peter Osborne. UKÄ uttalar sig därför varken om anställningsprocessen eller påståendet om jäv.

Tillsättning av profileringschef

I anmälan anförs att rektor tillsatte en person som är vän med rektors make som profileringschef med projektanställning, utan att tillsättningen föregicks av extern utlysning av tjänsten.

UKÄ konstaterar att det av KKH:s yttrande framgår att högskolan anställde profileringschefen utan att informera om den lediga anställningen enligt 6 § anställningsförordningen. KKH uppger att skälet till detta var att det var brådskande att komma igång med det arbete som profileringschefen skulle utföra samt att den tidsbegränsade anställningen var ett alternativ till att anlita personen som uppdragstagare. Som konstaterats i tidigare avsnitt har UKÄ normalt inte synpunkter på huruvida det i ett anställningsärende förelegat en formell brist. Det gäller exempelvis när en anställning inte lysts ut med hänvisning till att särskilda skäl talar emot ett sådant förfarande. UKÄ kan dock ha synpunkter i uppenbara situationer.

Enligt Arbetsgivarverkets skrift *Att anställa* föreligger särskilda skäl att inte informera om en ledig anställning bl.a. då en arbetstagare omplaceras enligt 7 § andra stycket lagen om anställningsskydd eller då en myndighet vill anställa en uppsagd arbetstagare som omfattas av avtalet om trygghetsfrågor eller någon som har återanställningsrätt. Det finns ytterligare undantag från skyldigheten att informera, bl.a. i vissa myndighetsinstruktioner och förordningar om anställning av arbetstagare i samband med omorganisation av statlig verksamhet (2013, s. 54 ff.). UKÄ finner det uppenbart att det skäl som KKH uppgett som grund för att anställningen som profileringschef inte lyses ut inte kan anses vara ett sådant särskilt skäl som medför att information om den lediga anställningen inte behöver lämnas. Det föreligger därmed skäl att rikta kritik mot KKH för att högskolan inte utlyste anställningen som profileringschef.

I anmälan anförs att det förelåg jäv när anställningen som profileringschef tillsattes. KKH har anfört att den person som anställdes tidigare hade utfört tre designuppdrag tillsammans med rektors make. Dessa avsåg dels en publikation år 2010 där profileringschefen gjorde designen och dels två publikationer för en konsthall där

rektorns make arbetade. Varken rektor eller hennes make hade enligt högskolan någon privat relation till konsulten. UKÄ finner mot bakgrund av vad som framkommit inte skäl att ha synpunkter på hur KKH hanterat frågan om jäv under anställningsprocessen.

Vad som i övrigt har anförts i anmälan föranleder inga ytterligare åtgärder från UKÄ:s sida.

Avslutande synpunkter

De bedömningar som UKÄ gjort i detta ärende har, som påpekats inledningsvis, försvårats av att anmälan är anonym och det inte har funnits en anmälare som kunnat kommentera högskolans yttrande. Det som framförts i anmälan har till stora delar gällt påståenden om felaktigt agerande av högskolans dåvarande rektor. Det har också varit anledningen till att UKÄ gjort ett undantag och utrett den anonyma anmälan. Ämbetet har ställt remissen till högskolan till dess styrelse av samma skäl.

En högskolas styrelse är en styrelse med så kallat fullt ansvar. I 2 kap. 2 § högskolelagen anges att styrelsen har inseende över högskolans alla angelägenheter och svarar för att dess uppgifter fullgörs. Det borde vara självklart för en högskolestyrelse att genomföra en seriös och objektiv utredning när högskolans rektor anklagas för oegentligheter.

UKÄ skickade sin första remiss till KKH:s styrelse den 25 februari 2016. Styrelsen besvarade frågorna i en skrivelse som inkom till UKÄ den 11 maj 2016, men anförde följande: "KKH ställer sig frågande till UKÄs handläggning av ärendet och det faktum att remissen adresserats till styrelsen. Det kan ifrågasättas att UKÄ i sin remiss, ställer krav på vilken funktion inom högskolan som ska besvara densamma. KKH bör, liksom övriga myndigheter, vara fri att organisera sin egen verksamhet och att bestämma vem som ska besvara remissen. Dessutom indikerar adresseringen till styrelsen att styrelsen på något sätt skulle utöva tillsyn över rektor vilket inte är korrekt. Styrelsen har andra beslutsbefogenheter än rektor. Rektor bör inte på detta sätt undandras möjligheten att, inom sina beslutsbefogenheter, styra och svara för KKHs angelägenheter."

Den 27 maj 2016 kom en skrivelse från högskolans dåvarande rektor, Marta Kuzma, in till UKÄ där rektor inledningsvis anförde: "In capacity of Vice Chancellor of Kungl. Konsthögskolan, I hereby submit my comments with regard to the UKÄ's referral in order to supplement the answer previously submitted by the board, which has been drawn up by myself and responsible persons within the KKH's management."

Med anledning av rektors skrivelse ställde UKÄ frågor till KKH:s styrelse om rektors deltagande. I remissen anförde UKÄ följande: "UKÄ:s remiss innehåller sex frågor utifrån vad som påstås i den anonyma anmälan. Några av dessa frågor inbegriper frågor om rektors agerande och innebär att det ifrågasätts om rektor brutit mot tillämpliga regler. Dessa frågor karaktär är sådana att rektor måste anses vara jävlig enligt 11 § förvaltningslagen (1986:223) och inte får handlägga ärendet (12 § första stycket nämnda lag) vilket i detta fall är styrelsens svar till UKÄ."

Styrelsen svarade att rektor inte varit direkt delaktig i utarbetandet av svaret. Hon var närvarande i rummet när styrelsen behandlade ärendet, men deltog inte i diskussionen och röstade inte i frågan. Styrelsen uppgav vidare att den inte ansåg att rektors befattning med ärendet varit sådan att dess beredning eller beslut påverkats på ett otillbörligt sätt. På begäran av UKÄ tog styrelsen återigen ställning till det tidigare svaret till UKÄ och beslutade att inte ändra svaret.

Den som är jävig får, som nämnts ovan, inte delta i handläggningen av ärendet, vilket bland annat innebär att en jävig person inte bör närvara i rummet när exempelvis en styrelse behandlar ärendet (jmf prop. 1971:30 del 2, s. 357). När som i detta fall högskolans rektor är anklagad för oegentligheter är det särskilt viktigt att misstankar inte kan uppkomma om att rektor kunnat påverka styrelsens svar till UKÄ.

Förutom den kritik som UKÄ riktat mot styrelsen för dess felaktiga påstående om hur beslutet om stipendiat fattats, har ärendet föranlett kritik mot KKH beträffande handläggningen av stipendieärendet, tillämpningen av språklagen, felaktig tillämpning av regler vid fyllnadsval och för att en anställning inte utlysts. Till detta kommer också den kritik som framgår av vad som uttalats ovan om styrelsens handläggning av UKÄ:s remiss. Sammantaget bör ämbetets uttalanden föranleda åtgärder inom högskolan för att förhindra att liknande brister uppstår igen.

Med dessa kritiska besked avslutas ärendet.

Beslut i detta ärende har fattats av ställföreträdande myndighetschefen Karin Järplid Linde efter föredragning av verksjuristen Jennie Åkesson Holst i närvaro av avdelningschefen Christian Sjöstrand och strategi- och planeringsansvarige Per Westman samt kommunikationschefen Agneta Rolfer.

Karin Järplid Linde

Jennie Åkesson Holst